

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen
Freds- och konfliktvetenskap

FKV K01
Vt 2009
Handledare: Wilhelm Agrell

Drag och motdrag

Strategisk interaktion i Afghanistan 2001-2007

Erik Karlsson

Abstract

Det amerikanska anfallet mot Afghanistan 2001 lyckades på relativt kort tid tvinga den rådande talibanregimen från makten. Sju år senare vållar en revitaliserad och svårdefinierad upprorsrörelse den afghanska regeringen betydande problem. Denna uppsats syftar till att belysa denna problematik ur ett strategiskt perspektiv. I uppsatsen analyseras den strategiska interaktion som präglat konflikten åren 2001-2007 utifrån Ivan Arreguin-Tofts teori om asymmetriska krig. Den tillhandahåller även en introduktion till den pågående diskussionen om upprorsrörelsens ursprung och attribut. En diskussion som präglas av betydande oenighet. Undersökningen finner att teorin om strategisk interaktion lämpar sig väl som förklaring till utgången av det inledande kriget 2001-2002, som präglades av en likartad strategisk interaktion, men att bilden därefter blir mer oklar och att teorins roll behöver ifrågasättas när den skall appliceras på pågående insatser.

Nyckelord: strategi, strategisk interaktion, Afghanistan, asymmetrisk konflikt, talibaner

Antal tecken: 69.840

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Syfte, frågeställning och avgränsning	1
1.2	Teoretisk utgångspunkt, metod och hypotes	2
1.3	Disposition	3
2	Bilden av en fiende.....	5
2.1	Neo-talibaner eller gammeltalibaner?	5
2.2	Ledning och organisering	6
3	Strategisk interaktion i teorin.....	9
3.1	Direkt och indirekt	9
3.2	Teorin om strategisk interaktion	9
3.3	Att klassificera.....	10
4	Kriget i Afghanistan 2001-2002	12
4.1	Strategiska utgångspunkter	12
4.2	Offensiv	14
4.3	Defensiv	15
4.4	Klassificering	16
5	Det fortsatta kriget, 2003-2007	19
5.1	Strategiska utgångspunkter	19
5.2	Gerillakrig och Battalion Sweeps.....	20
5.3	Avsaknaden av strategisk kordinering och kontinuitet hos väst	22
5.4	Ink spots och kraftsamlingar	23
5.5	Klassificering	25
6	Slutsats och reflektioner	27
6.1	Hypotes 1.....	27
6.2	Hypotes 2.....	27
6.3	Vidare forskning.....	28

7	Referenser.....	30
----------	------------------------	-----------

1 Introduktion

Det amerikanska anfallet mot Afghanistan 2001-2002 lyckades, på relativt kort tid, tvinga den rådande talibanregimen från makten. Sju år senare så skapar ännu en vital och svårdefinierad upprorsrörelse ett ytterst prekärt säkerhetsläge inte bara i Afghanistan utan även i grannlandet Pakistan. Utvecklingsprogram har inte kunnat implementeras i hela landet och den väststödda afghanska regeringen kan i dagsläget inte utöva sin fulla suveränitet över hela territoriet. De västallierade styrkorna bekämpar en fiende som, sin tekniska underlägsenhet till trots, bevisligen är fullt kapabel att störa ut alla försök att komma tillrätta med detta.

Denna uppsats gör anspråk på att röra sig inom denna komplexa verklighet, utan att för den sakens skull försöka leverera en heltäckande bild av konfliktens många kritiska punkter. Istället kommer undersökningen att ta ett kliv nedåt och fokuseras mot de olika former av strategisk interaktion som kännetecknat konflikten över tid.

1.1 Syfte, frågeställning och avgränsning

Huvudsyftet med denna uppsats är att belysa det strategiska spelet som satt sin prägel på den pågående konflikten i Afghanistan. Detta är en aspekt av konflikten som inte bör underskattas.

De strategier som används av respektive part i en konflikt är både ett vittnesmål om hur strävan efter att uppnå en operations övergripande mål implementeras samt ger en övergripande bild av konfliktens kritiska punkter ur de stridande parternas synvinkel. Jag vill påstå att vår förståelse för det strategiska spelet i mångt och mycket är essentiellt för vår förståelse av en konflikts fulla dynamik. Denna uppsats innehåller också ett teoriprovande moment. Syftet här är att testa Ivan Arreguin-Tofts teori om strategisk interaktion i asymmetriska konflikter på Afghanistan. Mig veterligen så har detta inte gjorts tidigare. Huvudfrågeställningen för denna uppsats är: *Hur har den strategiska interaktionen i Afghanistan sett ut 2001-2007?*

Att studera en pågående konflikt kan vara problematiskt rent källmässigt. Den litteratur som finns kan ofta inte erbjuda någon heltäckande bild av konfliktodynamiken, och i vissa fall riskerar de att vara tendentiösa. Bilden av det pågående upproret och rebellerna själva präglas av att litteraturen är från väst. Det finns en pågående diskussion om hur denna rörelse och dess stridande bör klassificeras och betraktas, som även rör vid frågan om huruvida upprorsrörelsen överhuvudtaget är att betrakta som en homogen rörelse kapabel att operationalisera formulerade strategier. Jag menar dock att detta är ett överkomligt problem. Det går nämligen att se tydliga tendenser i upprorsrörelsens taktiska uppträdande som gör en analys av dess förmodade strategi möjlig, och

här finns även en större enighet i litteraturen. Dessutom går det, utifrån mitt teoretiska perspektiv, att typbestämma strategierna utifrån den empiriska undersökningen av vad som faktiskt har hänt i konflikten. Genom att ge analysen ett tydligt drag-och-motdrag perspektiv så menar jag att det är fullt möjligt att komma runt befintlig problematik.

Att enbart lämna denna problematik därhän vore dock att begå såväl läsaren som den vidare analysen en otjänst. För att kunna förstå en aktörs strategiska val så krävs onekligen någon form av förförståelse kring rörelsens dynamik. Jag kommer därför att inledningsvis belysa den pågående akademiska diskussionen kring den revitaliserade upprorsrörelsen. Jag kommer alltså att helt enkelt stämma i bäcken och deskriptivt redogöra för olika sätt på vilket upprorsrörelsen kan förstås, i syfte att tillhandahålla läsaren med nödvändiga utgångspunkter. Att skildra denna diskussion kommer samtidigt att ge en fingervisning av hur väst uppfattar talibanerna och upproret, vilket är nog så intressant när man betänker det faktiska underlag ur vilket strategier stammar. Viktigt att poängtera är dock att jag inte gör anspråk på att förklara upprorsrörelsens organisation och förmåga, ej heller att ta ställning för eller emot de olika förklaringar som tillhandahålls av litteraturen. Det vore att endast bidra till att fylla den intellektuella bubbla som diskussionen idag utgör med mer luft. En annan risk med att studera en pågående och aktuell konflikt är att belysa något som redan imorgon är inaktuellt eller framstår som oväsentligt. Jag har därför ansett det nödvändigt att dels ge min undersökning en tydlig tidsmässig avgränsning, 2001-2007, men också en geografisk; den senaste tidens omvälvande händelser i Pakistan till trots så kommer denna uppsats enbart att fokuseras mot Afghanistan. Denna avgränsning är nödvändig rent tekniskt för att kunna begränsa analysen till inom ramarna för en c-uppsats. En avgränsning görs även gällandes konfliktens aktörer. Jag kommer, kortfattat, att begränsa analysen till att behandla Talibanregimen, NATO/ISAF och USA samt den revitaliserade upprorsrörelsen.

1.2 Teoretisk utgångspunkt, metod och hypotes

Jag kommer att genomföra analysen av de strategier som använts i Afghanistan med hjälp av Ivan Arreguin-Tofts teori om asymmetriska krig och strategisk interaktion.

Det finns flera anledningar till detta. Dels så tillhandahåller Arreguin-Tofts teori mig med en klassificering av olika strategiska grepp, något som är nödvändigt både för att kunna identifiera dessa och för att på ett tematiskt och begripligt sätt kunna redogöra för strategiernas innehåll och betydelse för konflikten. Användandet av teorin innebär att man kan testa den både på den, i förhållande till de övergripande målen, lyckade inledningen på kriget (2001-2002) samt på tiden därefter, präglad av den revitaliserade upprorsrörelsen. Mig veterligen så har Arreguin-Tofts teori aldrig testats mot den nuvarande konflikten i Afghanistan, men i hans bok "How the weak win wars" så gör författaren

definitivt anspråk på att teorin skall kunna användas för just konflikten i Afghanistan.¹

Som jag nämnde inledningsvis så finns ett tämligen okänt problem med att undersöka upprorsrörelsen i Afghanistan; den analytiska återvändsgränd som uppstår då (främst) västerländska författare skall ge sig i kast med att förklara upprorets inre och yttre attribut. Jag tänker inledningsvis deskriptivt beskriva detta problem genom att redogöra för några kritiska punkter på vilka litteraturen är oenig. Delvis samma litteratur kommer sedan att användas på den vidare analysen av den strategiska interaktionen. Detta behöver, enligt mig, inte vara ett problem. Med ett hermeneutiskt angreppssätt så lämpar det sig väl att applicera en hypotetisk-deduktiv metod på materialet.² Det handlar helt enkelt om att ställa relevanta frågor till texterna.

Eftersom Arreguin-Tofts teori innebär att starka aktörer vinner då strategier av samma typ implementeras av respektive part och svaga aktörer vinner/konflikten drar ut på tiden då motsatt typ av strategier används (mer om typologin i kap. 3 i undersökningsdelen) så bör det gå att se om detta gäller för Afghanistan genom uppställningen av följande hypoteser: För det inledande kriget (2001-2002); *Eftersom talibanerna besegrades (drevs från makten) så innebär det att de strategier som användes av respektive part var av samma typ.* För perioden av strider mot den revitaliserade upprorsrörelsen (som ännu pågår); *strategierna som implementerats är av motsatt typ.* Det är min förhoppning att i denna uppsats kunna bekräfta eller vederlägga dessa hypoteser, utan att för den sakens skull till fullo göra anspråk på att göra detsamma för teorin som helhet. Därtill är utrymmet alltför begränsat. Förhoppningen är ändå att mina resultat skall kunna ge en betydande fingervisning om huruvida Arreguin-Tofts teori är applicerbar på konflikten i Afghanistan.

Uppsatsens huvudsyfte, att belysa det strategiska spelet i Afghanistan görs alltså genom en enkelfallstudie där Arreguin-Tofts teori om strategisk interaktion appliceras på konflikten. Det teoriprovande inslaget kommer naturligt. Då vi kan förutsätta att varje konflikt innehåller inslag av strategisk interaktion (alltså i betydelsen att olika parter implementerar olika strategier och att dessa på olika sätt ställs mot varandra) så är det möjligt att identifiera dessa och utifrån Arreguin-Tofts teori klassificera dem och använda en hypotetisk-deduktiv metod för att pröva om Afghanistan är ett exempel på där den strategiska interaktionen kan förklara utgången av konflikten.

1.3 Disposition

Undersökningsdelen kommer att inledas med en deskriptiv analys av västliga synsätt på upprorsrörelsen i Afghanistan där olika sätt att se på en av aktörerna kommer att ställas mot varandra.

---

¹ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars: A theory of asymmetric conflict*, (Cambridge University Press 2008) s. 224-227.

² Teorell, Jan-Svensson, Torsten, *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*, (Liber, 2007) s. 99.

Med hjälp av Arreguin-Tofts idealtyper av olika strategier så kommer undersökningsdelen att presenteras tematiskt utifrån de olika interaktioner som skett på det strategiska planet. Teorin kommer alltså att integreras löpande i analysen. För en vidare förståelse av analysen är det dock viktigt att få en inblick i vad teorin de facto har att säga om asymmetriska konflikter överlag. Arreguin-Tofts teori kommer således att sammanfattas, och huvuddragen presenteras separat, med ett avsnitt om hur klassificeringen av strategierna utifrån teorin operationaliseras. Därefter följer analysen av det strategiska spelet under konflikten i Afghanistan. Denna undersökningsdel presenteras i två delar. Först det inledande kriget, 2001-2002, vars slutresultat för oss är observerbara, och sedan den fortsatta konflikten, 2002-2007, som ännu pågår. Undersökningsdelen kommer att följas av en sammanfattning.

2 Bilden av en fiende

Denna del av undersökningen syftar till att skildra och kritiskt granska den diskussion om upprorsrörelsens sammansättning och egenskaper som pågår idag. Artiklar och böcker om talibanerna och dess förmodade roll i det pågående kriget i Afghanistan har producerats i mängder de senaste åren och många diametralt skilda åsikter gällandes rörelsens mål, medel och sammansättning har gjorts gällande. Vad som framträder ur denna diskussion är på många sätt oklart och ger ingen enhetlig bild av västs uttalade fiende.

2.1 Neo-talibaner eller gammeltalibaner?

Diskussionen om hur det väpnade motståndet mot de västliga styrkorna och Karzai's regering skall benämnas är en lämplig ingång för en vidare diskussion kring rörelsens faktiska sammansättning. Och därigenom dess mobiliserande, taktiska och strategiska förmågor. I media och bland politiker råder det inget tvivel om att upprorsrörelsen traditionellt har benämnts, och fortfarande benämns, som just "talibaner". I litteraturen är bilden betydligt mer varierande.

Amin Tarzi beskriver frågan om det pågående upprorets sociala sammansättning som ytterst komplex. Han menar att det omgående, efter de första rapporterna om att en revitaliserad upprorsrörelse börjat operera på den afghanska landsbygden 2002, ställdes frågor om vilka attribut som skulle tillskrivas denna rörelse. Var detta samma talibaner som just hade tvingats ifrån makten i Kabul, eller var det andra aktörer som profiterade på styrkan bakom namnet "talibanerna" i syfte att legitimera sina aktioner och förankra dem hos olika folkgrupper?³ Tarzi ställer sig vidare frågande till vad som idag döljer sig bakom den terminologi som används för att beskriva upprorsrörelsen; är det samma talibaner, eller en helt annan grupp som opererar inom samma parametrar – neo-talibaner? Uttrycket "neo-talibaner" myntades första gången 2003 och bör, enligt Tarzi förstås utifrån det faktum att rörelsen behållit viss karakteristik från den gamla regimen, men också gett uttryck för en del skillnader. Namnet "Talibaner" begränsar förståelsen kring upprorets motivation och sammansättning, medan benämningen "Neo-talibaner" fångar upp och karaktäriserar en opposition som, enligt Tarzi, har evolverat bortom den gamla regimens struktur och nu svarar för en bredare sammansättning av olika grupperingar med nya agendor.⁴

---

³ Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, (Harvard University Press, 2008) s. 275.

⁴ Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 276.

Cyrus Hodes och Mark Sedra menar också att talibanerna idag inte kan ses som en enhetlig rörelse men menar samtidigt att ”*It is not accurate to talk about ”neo-taliban”, as the Taliban never disappeared but simply blended into the wider population and regrouped.*”⁵ Hodes och Sedra talar hellre om den uppdelning som görs av USA och Nato i ”Tier One Taliban” respektive ”Tier Two Taliban”. Den förstnämnda är benämningen på upprorets mer stridshärdade element, veteraner från kriget mot Sovjetunionen och Norra Alliansen. Dessa aktörer är, enligt Hodes och Sedra, betydligt mer taktiskt sofistikerade än ”Tier Two”-talibanerna som utgörs av ”deltidsanställda” soldater som återgår till att leva i sina respektive byar efter att specifika operationer avslutats.⁶

Tarzi gör även han i sin bok en uppdelning. Men den ser något annorlunda ut än den som Hodes och Sedra beskriver ovan. Neo-talibanerna kan delas upp i två ideologiska grupper. Den första består av de talibaner som identifierar sig med ”al-Qaidaister” och den världsbild som adopterades av Mulla Omar och de mer radikala talibanerna mot slutet av regimens dagar 2002. Den andra gruppen utgörs av individer som gått tillbaka till sina traditionella Pashtunrötter och försöker tala för traditionalistiska muslimer i hela Afghanistan.⁷

För att ytterligare understryka den analytiska blindfläck som litteraturen tillhandahåller om upprorets attribut så benämns kriget av vissa författare som ”tvilling-upproret” (twin insurgencies). Thomas H. Johnson och Chris Mason är två av dessa författare som beskriver upprorsbördan som delad mellan den revitaliserade talibanrörelsen och Gulbuddin Hekmatyars fraktion av partiet Hizb-i-Islami (eller Hizb-e Islami).⁸ Hodes och Sedra talar hellre om en ”terror-triangel” som sägs bestå av Talibanerna, al-Qaeda och Hizb-i-Islami.⁹ En annan författare, Antonio Giustozzi, menar i sin uppmärksammade bok att den förmodade alliansen mellan talibanerna och Hizb-i-Islami mer har att göra med ledaren Hekmatyars vilja att tilldelas en framträdande roll än någonting annat, och att hans styrkor aldrig integrerats med talibanernas.¹⁰

2.2 Ledning och organisering

Hodes och Sedra tillskriver överlag talibanerna en betydligt mer avancerad operativ ledningsförmåga än andra författare.

Man identifierar en tydlig geografisk position för den talibanska ledningen, i Quetta, där talibanernas ”shura” (rådet) är beläget och utgörs av diverse prominenta talibanledare från den gamla regimen. Från denna shura stammar tre

---

⁵ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, (IISS, 2007) s. 25.

⁶ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 25.

⁷ Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 306.

⁸ Johnson, Thomas H.-Mason, Chris, ”Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan”, *Orbis*, volym 51, nr 1, 2007, s. 72.

⁹ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 31.

¹⁰ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop: The neo-taliban insurgency in Afghanistan*, (Columbia University Press, 2008) s. 129.

militära kommandon med lika många specifika operationsområden.¹¹ Att sätta detta i relation till vad Tarzi skriver i sin bok, då han redogör för en intervju som en talibansk talesperson gav 2006, ger återigen bilden av en analytisk blindfläck: Enligt talespersonen, Muhammed Hanif, så saknar talibanerna en specifik strategi och agerar snarare utifrån givna förutsättningar.¹² Detta behöver inte vara en diametralt motsatt bild, men den svarar ändå för en analytisk återvändsgränd som är svår att undvika. Knäckfrågan är givetvis hur välorganiserad och enhetlig upprorsrörelsen är. Där Hodes och Sedra ger tillhanda en väldigt schematisk bild av ett nätverk indelat i vad som nästan bäst kan liknas vid Militärdistrikt, så går Giustozzi mer försiktigt fram. Det är uppenbart, menar han, att olika grupper och komponenter opererar inom samma upprorsramar, men det finns inget konsensus över hur detta påverkar upprorets sammansättning.¹³ Splittringar i leden har dock förekommit 2003, 2004 och 2005. Giustozzi lutar dock åt att ”neo-talibanerna” varit kapabla att upprätthålla en tämligen hög grad av enighet, trots att man uppenbart saknar en sofistikerad befälsstruktur.¹⁴ Systemet med Shuras, menar han, har dock snarare bidragit till motsatsen på grund av att de styrs av olika typer av ledarskap. Quetta-shuran, till exempel, anses kontrolleras av rörelsens politiska ledarskap.¹⁵ Att det finns ett överordnat ledarskikt inom upprorsrörelsen är uppenbart, menar Giustozzi, men säger samtidigt att dess taktiska inflytande är begränsat. I vissa fall så har order om att iscensätta specifika operationer gått ut, men det mesta av den taktiska bördan åläggs lokala befälhavare som agerar utifrån sin uppfattning om rörelsens strategiska mål.¹⁶

Johnson och Mason lägger stor vikt vid den personliga aspekten av rörelsens ledarskap. Man menar att talibanerna vände sig till en äldre institution eller ”kulturellt fenomen”: Mullan som samlingspunkt. Det har funnits flera genom åren, menar man, och i dagsläget är det Mulla Omar som, medelst religiösa och politiska trick, kunnat använda sig själv som en social mobiliseringspunkt. Men författarna går längre än så; de menar att all makt och allt inflytande som talibanerna idag åtnjuter stammar från Mulla Omar, som är oersättlig. Skulle han dö, så skulle talibanrörelsen i dess nuvarande form sammanfalla och dö även den. För att till fullo förstå talibanerna, menar författarna, måste man gå bortom ”den islamistiska masken” och undersöka rörelsen som ett stamfenomen.¹⁷ Johnson och Mason menar dock att talibanerna inte kan förstås som en pashtunsk eller en Ghilzaisk rörelse, utan styrs snarare av en enskild stam – Mulla Omars Hotakistam.¹⁸ Här gör sig återigen den analytiska blindfläcken påmind. Stammen Hotaki nämns inte i någon annan litteratur som här undersökts, utöver ett par korta meningar i Giustozzi’s bok. Här påstås i övrigt någonting helt annat:

---

¹¹ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 25.

¹² Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 307-308.

¹³ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 81.

¹⁴ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 82.

¹⁵ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 83.

¹⁶ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 93.

¹⁷ Johnson, Thomas H.-Mason, Chris, “Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan”, s. 77.

¹⁸ Johnson, Thomas H.-Mason, Chris, “Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan”, s. 78.

The tribal composition of the leadership also differed, with Quetta being predominantly Durrani and Peshawar being largely Ghilzai or of smaller tribes [...] ¹⁹

Detta kan givetvis bero på att olika skrifter har olika ingångar och fokuseras mot olika aspekter. Men gemensamt för dem är ändå dess anspråk på att förklara upprorsrörelsens grundsatser. I ljuset av detta är det tämligen remarkabelt att en grupp som, av ett författarpär, pekas ut som den som leder talibanrörelsen knappt omnämns i övrig litteratur.

---

¹⁹ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 83.

3 Strategisk interaktion i teorin

Jag kommer att i denna del av uppsatsen ge en överblicksbild av Ivan Arreguin-Tofts teori om asymmetrisk krigföring, samt klargöra en del viktiga distinktioner och klassificeringar. Innebörden av ordet ”strategi” är komplicerat och under ständig utveckling. Strategi kommer härnäst i analysen att definieras på samma sätt som i Ivan Arreguin-Tofts dito: En aktörs plan för användandet av väpnade styrkor i syfte att uppnå militära eller politiska mål.²⁰

3.1 Direkt och indirekt

Arreguin-Tofts teori utgår ifrån att alla strategier kan delas upp i två distinkta idealtyper; direkt och indirekt. Denna indelning är väletablerad inom studiet av strategier.

Under kategorin direkt strategisk metod faller till exempel konventionellt anfall och försvar. Denna metod syftar till att fysiskt försätta en motståndare ur stridbart skick, och det existerar en delad uppfattning parterna emellan om vad som räknas som en seger. Det vanligaste mönstret för denna typ av konventionell metod är att angriparen söker erövra försvararens värden (t ex befolkning, territorium, städer, industrier, kommunikationscentra) och/eller tillgångar.²¹ En direkt-defensiv strategi innebär att man handgripligen och medelst fysisk förmåga söker förhindra angriparen från att nå sina mål. En indirekt strategisk metod syftar å sin sida oftast till att slå mot en motståndarens vilja att fortsätta striden och har därför förmågan att göra fysiska styrkeförhållanden irrelevanta. Ett exempel på indirekt-defensiv är gerillakrigföring, och indirekt-offensiv ”barbarism” (internering, folkmord etc.) eller ”hearts and minds”-operationer som syftar till att vinna en civilbefolknings gillande för sin sak.

3.2 Teorin om strategisk interaktion

Arreguin-Tofts teori gör gällande att det i asymmetriska konflikter finns en klar korrelation mellan vilken typ av strategisk interaktion som kännetecknar en konflikt och konfliktens utgång.

---

²⁰ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 29.

²¹ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 31, 34.

”Same-approach interactions”, som Arreguin-Toft kallar dem, alltså indirekt-indirekt eller direkt-direkt tenderar att gynna den starka aktören eftersom det i denna typ av interaktion inte finns någonting som avväger de styrkemässiga förhållandena.²² I en direkt-offensiv mot en direkt-defensiv interaktion kommer utgången av konflikten att avgöras utifrån en aktörs fysiska tillgångar och förmågor eftersom dessa möts oberoende av andra aspekter. I en indirekt-offensiv mot en indirekt-defensiv interaktion kommer utgången att bli densamma. Detta eftersom den starka aktören använder sig av en strategi (t ex barbarism eller ”hearts and minds”) som slår mot svaga aktörens vitala interaktion med civilsamhället.²³

Å andra sidan så kommer alltså ”opposite-approach interactions” att gynna den svaga aktören. I en strategisk interaktion där en direkt-offensiv ställs mot en indirekt-defensiv så förlitar sig den svaga aktören på styrkor svåra att identifiera som kombattanter vilket medför att våldet inte kan diskrimineras på rätt sätt. Detta, menar Arreguin-Toft, tenderar att stimulera vidare motstånd. Vidare så offerar den svaga aktören i en indirekt-defensiv värderingar för tid vilket gör att konflikten blir långdragen, vilket gynnar den svaga aktören.²⁴ Ett liknande resultat sker i en indirekt-offensiv mot direkt-defensiv, där Arreguin-Toft menar att den starka aktören antagligen kommer att förlora därför att det är tidsödande och lutar mot barbarism; den vanligaste indirekt-offensiva metoden i modern tid innebär ofta luftangrepp vilket försvårar våldsdiskrimineringen. Och sedan slutet av andra världskriget, menar Arreguin-Toft, så tenderar barbarism att för den starke aktören vara kontraproduktivt.²⁵

De flesta asymmetriska konflikter innehåller en strategi från början till slut. Men det finns undantag. Konflikter där ena sidans strategiska skiften snabbt följs av motståndarens dito kallar Arreguin-Toft för ”multiple-sequential interactions”. Och konflikter där en aktör eller en aktörs allierade applicerar olika strategier mot samma motståndare kallas ”multiple-simultaneous interactions”. I dessa fall avgörs konfliktutgången av utgången av respektive strategisk interaktion²⁶

Arreguin-Toft gör anspråk på att finna kvantitativt stöd för sin teori. Genom att titta på samtliga konflikter som kan kallas asymmetriska så fann han att starka aktörer vinner 76,8 procent av alla interaktioner av samma typ, och svaga aktörer 63,6 procent av alla interaktioner av motsatt typ.

3.3 Att klassificera

Analysen kräver att vi kan klassificera de strategiska approacher för vilka jag redogjort ovan. För att kunna besvara min huvudfråga måste vi identifiera variabler för frågeställningen. Är strategierna som använts direkta eller indirekta? För att i sin tur kunna avgöra detta så måste vi utgå ifrån ett relevant

---

²² Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 38.

²³ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 41.

²⁴ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 39.

²⁵ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 41.

²⁶ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 43-44 (fotnot 47).

begreppsschema ur vilket det tydligt går att utläsa vilka metoder som använts. Hur skall respektive strategisk metod beskrivas?

Jag har här valt att använda mig av de idealtyper av strategier som Ivan Arreguin-Tofts teori utgår ifrån. Dessa är: konventionell offensiv (direkt), barbarism (indirekt), hearts and minds (indirekt), konventionell defensiv (direkt), gerillakrigföring (indirekt) och terrorism (indirekt). Jag kommer utgå ifrån Arreguin-Tofts definitioner av dessa i syfte att kunna åskådliggöra mina resultat på ett tydligare sätt. En betydande fördel med detta är att det tydligt bör framgå huruvida Arreguin-Tofts något schematiska syn på strategianvändning och dess betydelse fungerar och kan tjäna som mätinstrument för identifikation av använda strategier. Jag kommer dock frångå Arreguin-Tofts idealtyper på ett plan. Jag kommer att låta "terrorism" och "barbarism" vara samma sak. Orsakerna till detta är dels att Arreguin-Toft inte tillhandahåller någon definition av terrorism i sin bok, och dels därför att "barbarism" ändå, enligt författaren, kan vara både en offensiv och defensiv strategi. Det går dessutom att utforma definitioner som fångar upp båda begreppen, då de, sett ur konsekvenser, innebär i stort sett samma sak. Definitionerna är egenhändigt formulerade men stammar ifrån Arreguin-Tofts resonemang kring dem. Jag har försett varje strategisk metod med två definitioner i syfte att ha en inbyggd felmarginal. Båda definitionerna skall ha implementerats för att jag med säkerhet skall kunna säga att berörda strategiska metod har använts. Undantaget är gerillakrigföring som, på grund av metodens olika nyanser, försetts med fyra definitioner.

- Konventionell offensiv: Strävan efter fysisk kontroll över världen, slår mot motståndarens väpnade styrkor.
- Barbarism: Avsiktligt och systematiskt skadande av civila, avsiktlig förstörelse av världen.
- Hearts and minds: Stöd till civilbefolkningen, syftandes till att vinna sympati och samarbetsvilja.
- Konventionell defensiv: Strävan efter att behålla fysisk kontroll över världen, slår mot fiendens väpnade styrkor.
- Gerillakrigföring: Användandet av fysisk tillflyktsort/fristad, sökande efter stöd hos civilbefolkningen, fysiska värden medvetet placerade i motståndarens händer, undvikande av direkt konfrontation om ej på gynnsamma förutsättningar.

4 Kriget i Afghanistan 2001-2002

Jag kommer i denna del av undersökningen att analysera den initiala interventionen i Afghanistan, som slutade med att den rådande talibanregimen drevs från makten, utifrån de strategiska interaktioner som är identifierbara. Som jag nämnde inledningsvis så måste strategier ses utifrån en operations övergripande mål. För USA var målen för vad som skulle kallas Operation Enduring Freedom att förstöra al-Qaeda och Talibanregimen; ”to disrupt the use of Afghanistan as a terrorist base of operations, and to attack the military capability of the Taliban regime.”²⁷ som George Bush uttryckte det inför anfallet. Anfallet inleddes natten mot den 7 oktober 2001.

Min hypotes för denna del av uppsatsen lyder: Eftersom talibanerna besegrades (drevs från makten) så innebär det att de strategier som användes av respektive part var av samma typ.

4.1 Strategiska utgångspunkter

Tre veckor efter terrordåden den 11 september beordrade George W. Bush amerikanska styrkor att invadera Afghanistan med det uttalade målet att angripa träningsläger drivna av al-Qaeda och militära installationer tillhörandes den talibanregim som upplåtit sitt territorium som bas för dessa träningsläger. Invasionen skulle gå under namnet Operation Enduring Freedom (OEF), och pågår officiellt än idag.²⁸

Operationen markerade ett betydande strategiskt skifte i terroristbekämpning. Innan elfte september och OEF så hade detta varit en uppgift för polisiära myndigheter, men hamnade nu för första gången på Försvarsdepartementets bord.²⁹ En betydande orsak härvid är givetvis att man nu skulle börja angripa även stater och regimer som skyddade och/eller stödde terroristorganisationer. Ett av Bushadministrationens övergripande mål med invasionen var att förstöra talibanregimens möjligheter att utgöra ett stöd för al-Qaeda. Detta skulle implementeras genom att dess maktstruktur nedmonterades.

Befälhavaren för U.S. Central Command (CENTCOM), General Tommy Franks, ålades uppgiften att förbereda ” trovärdiga militära möjligheter ” syftandes till att lösa uppgiften i Afghanistan. Den plan CENTCOM presenterade för administrationen innehöll följande:

---

²⁷ Martel, William C., *Victory in war: Foundations of modern military policy*, (Cambridge university Press, 2007) s. 230.

²⁸ Martel, William C., *Victory in war: Foundations of modern military policy*, s. 223.

²⁹ Martel, William C., *Victory in war: Foundations of modern military policy*, s. 224.

- Angripa talibanregimens- och al-Qaeda's ledarskikt.
- Döda eller tillfångata Usama bin Laden.
- Nedkämpa och förstöra talibanernas militära infrastruktur, med ett initialt fokus på dess luftförsvär.
- Angripa träningsläger som används av al-Qaeda.
- Stabilisera landet efter maktskiftet ("post-taliban reconstruction").³⁰

OEF utformades för användandet av okonventionella styrkor med uppgift att rekognosera, finna lämpliga mål för fjärrbekämpning och, om så krävdes, direkt strid. Operationerna skulle genomföras i samverkan med den lokala väpnade oppositionen (i väst känd som Norra Alliansen), vilket innebar att antalet amerikanska marktrupper i området kunde begränsas till mindre specialenheter. En fundamental princip för operationen var samlandet av en koalition ("coalition of the willing") för brett politiskt stöd och för tillgång till resurser i form av t ex flygfält.³¹

Talibanregimen i Afghanistan hade utövat exekutiv makt över landet sedan 1996 då Kabul intagits och Islamiska Emiratet i Afghanistan upprättats.³² Viktigt att poängtera är dock att talibanerna inte utövade suverän makt över det av krig sönderslitna landet. Till exempel så intogs Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan först 1998, och en väpnad kamp mot en stark opposition beredde regimen betydande förluster. Litteraturen tillhandahåller en enad bild av al-Qaidas roll i Afghanistan under talibanregimen (något den, givetvis, inte gör vad gäller den revitaliserade upprorsrörelsen). Där talibanregimens makt innebar lite för befolkningens väl, så var den mer betydande för terrornätverket. Talibanregimens väpnade styrkor, de som var satta att bekämpa den USA-ledda invasionen utgjordes av tre typer av kombattanter. Infödda afghanska talibaner, utländska frivilliga, och den undergrupp av utländska frivilliga som hade utbildats i al-Qaidas träningsläger.³³ Det är givetvis inte otroligt att dessa opererade inom olika taktiska parametrar. Jag vill dock återigen peka på de tendenser i dessa styrkors gemensamma uppträdande som i min mening möjliggör en sammanhängande analys.

---

³⁰ Martel, William C., *Victory in war: Foundations of modern military policy*, s. 231-232.

³¹ Martel, William C., *Victory in war: Foundations of modern military policy*, s. 232.

³² Nojumi, Neamatollah, i Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 90.

³³ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*. (Routledge, 2007) s. 190. Samt; Conetta, Carl, 2002. *Strange Victory: A critical appraisal of Operation Enduring Freedom and the Afghanistan war*, Project on Defense Alternatives Research Monograph #6. Cambridge, MA: Commonwealth Institute.

4.2 Offensiv

Den amerikanska interventionen i Afghanistan har av teoretiker länge setts som en föregångare för hur framtidens krig skall utkämpas. Användandet av och samspelet mellan lokala allierade, mindre specialförband och en överväldigande förmåga till fjärrbekämpning och close air support (CAS) har kommit att kallas för ”den afghanska modellen”.³⁴ Stephen Biddle menar dock att denna bild kan behöva omvärderas. Trots det iögonfallande okonventionella med kriget, så var strategin konventionell, och striderna påfallande ortodoxa.

Angreppet mot Afghanistan inleddes den 7 oktober 2001 med en serie bombräder riktade mot talibanernas, förhållandevis ringa, luftvärn och infrastruktur. Amerikanska och brittiska specialförband hade då befunnit sig i landet i minst en veckas tid i syfte att upprätta samband med krigsherrar ur Norra Alliansens och samordna kommande offensiver.³⁵ Några helt säkra uppgifter gällandes civila förluster som en följd av dessa bombningar finns inte. Men Carl Conetta uppskattar dem till någonstans mellan 1000-1300 personer fram till 10 december.³⁶ Detta trots att man från amerikanskt håll försökt undvika just detta inför kriget, då försvarsdepartementet släppt sin ”no-strike list” över mål som inte fick bombas. Listan innehöll bland annat skolor, sjukhus och moskéer. Ett av de uttalade syftena med listan var att demonstrera att OEF inte var ett angrepp mot civilbefolkningen.³⁷

Några av de första större sammandrabbningarna skedde i november i området runt Mazar-e-Sharif i norra delen av landet, där brittiska och amerikanska specialförband opererade tillsammans med Norra alliansen. Målen med dessa operationer var, i traditionell mening, att inta och hålla terräng. I oktober föll byn Bishqab och sedermera Ac’capruk vilket öppnade vägen för en snabb avancering mot Mazar-e-Sharif. Talibanska förstärkningar som avancerade mot dessa positioner överfölls och nedkämpades av amerikanska markförband.³⁸ Norra Alliansens kvarvarande styrkor kunde därefter påbörja en offensiv mot Kabul.³⁹ Efter att Kabul och Konduz fallit så avancerade Norra alliansen och väststyrkorna mot det sista Talibanfästet i Kandahar, varifrån det centrala talibanska ledarskapet inklusive Mulla Omar flydde den 6 december. Därmed förlorade talibanregimen de facto sin sista möjlighet att utöva makt över Afghanistan.⁴⁰

---

³⁴ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*. (Routledge, 2007) s. 187.

³⁵ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 189.

³⁶ Conetta, Carl, 2002. *Operation Enduring Freedom: Why a Higher Rate of Civilian Bombing Casualties, Project on Defense Alternatives Briefing Report #13*. Cambridge, MA: Commonwealth Institute.

³⁷ Martel, William C., *Victory in war: Foundations of modern military policy*, s. 233.

³⁸ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 189.

³⁹ Nojumi, Neamatollah, i Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 115.

⁴⁰ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 190.

4.3 Defensiv

Det vore dock direkt felaktigt att ge bilden av det inledande kriget i Afghanistan som genomgående homogent. Faktum är att kriget över tid ändrade karaktär, vilket tvingade de väststyrkorna och deras allierade i Norra alliansen till nya grepp. Den övergripande strategin kan dock inte sägas ha bytt spår.

Stephen Biddle menar att orsaken till luftangreppens initiala effektivitet berodde på talibanstyrkornas grupperingar. Inledningsvis satte man upp tydliga försvarsställningar utan kamouflage, skyl eller skydd. Dessa ställningar kunde upptäckas på upp till åtta kilometers avstånd och effektivt slås ut genom luftangrepp eller artilleribeskjutning. Ställningar som varit låsta i flera år under det då pågående inbördeskriget kunde nu luckras upp på några få minuter.⁴¹

Talibanstyrkorna kunde dock snabbt anpassa sig till situationen och började använda sig av naturliga skydd och kamouflering i allt högre utsträckning. En direkt effekt av detta var att det blev svårare för de amerikanska och brittiska specialförbanden att lokalisera mål för fjärrbekämpning.⁴² Carl Conetta menar att luftangreppen skapade ett dilemma för talibanregimen då man försökte upprätthålla en militär front i norr, samtidigt som man var tvungen att kontrollera befolkningen på andra håll. Inledningsvis föreföll det dock som att talibanerna kunde hålla ut bombangreppen genom oktober. Men ”början till slutet” kom i november då amerikanerna alltmer började synkronisera sina markoperationer med Norra Alliansen, en synergi som var omöjlig att stå emot.⁴³ Mazar-e-Sharif och Kabul föll efter att luftangrepp slitit upp luckor i försvarslinjerna. Luckor som utvidgades av omfattande desertering. Styrkor från Norra Alliansen kunde sedan utnyttja dessa luckor och försvarslinjerna kollapsade. I både Mazar-e-Sharif och Kabul finns dock tecken på en betydande sinnesnärvaro och förmåga till enhetligt strategiskt tänkande då en omfattande reträtt på flera avsnitt iscensattes innan försvaret helt föll samman.⁴⁴ Dessa styrkor genomförde vad som i det närmaste kan beskrivas som en strategisk reträtt mot Kandahar. Man gav därmed upp tre fjärdedelar av det territorium man tidigare kontrollerat. Carl Conetta menar att strategin här är uppenbar. Talibanerna föll tillbaka mot sina politiska underhållslinjer i söder.⁴⁵

Talibanernas förmåga att anpassa sig till luftangreppen medförde, på sikt, ett ökat inslag av strid på nära håll. Under operation Anaconda, i mars 2002, så hittades de flesta av målen genom att marktrupper etablerade stridskontakt med talibanstyrkorna och sedan kallade in luftanfall. Luftanfall som talibanerna nu i allt större utsträckning klarade sig helskinnade ifrån.⁴⁶

---

⁴¹ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 190-191.

⁴² Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 191-192.

⁴³ Conetta, Carl, *Strange Victory*, s. 53.

⁴⁴ Conetta, Carl, *Strange Victory*, s. 54.

⁴⁵ Conetta, Carl, *Strange Victory*, s. 55.

⁴⁶ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 195.

Det är nog rimligt att påstå att en gradvis förskjutning mot en mer gerillakrigsinriktad talibanrörelse här kunde börja skönjas. Men det faktum att man i allt större utsträckning lyckades anpassa sig till den krigföring som fördes av väststyrkorna och Norra Alliansen innebar inte att någon part omedelbart bytte strategi. ”Little of this was guerilla warfare”, som Biddle uttrycker det. Åtminstone förbi mars 2002 så fortsatte talibanstyrkorna att försöka ta och hålla terräng på väldigt ortodoxa sätt, och deras försvarsställningar beskrevs av ögonvittnen som hämtade från det första världskriget.⁴⁷

4.4 Klassificering

Arreguin-Toft definierar konventionell offensiv som strävan efter att med militär styrka besegra motståndarens styrkor i syfte att ta kontroll över hans värden; befolkning, territorium, städer, industrier och/eller kommunikationscentra:

In the most common pattern of a conventional attack strategy an attacker's forces advances to capture a defender's values or strategic assets – say a capital city, industrial or communications center, or bridge or fort – and the defender moves to thwart that effort.⁴⁸

Det är tydligt att det är detta som händer här. I syfte att driva talibanerna från makten så slog de amerikanska-, brittiska- och Norra alliansen-styrkorna mot talibanregimens fysiska tillgångar i syfte att kontrollera dem. Och talibanerna försöker, medelst fysiskt våld, att hindra dem från att åstadkomma detta.

Det är tydligt att talibanerna strävade efter att hålla terrängen. Tydliga försvarsverk runt strategiskt och geografiskt viktiga punkter upprättades, och förstärkningar skickades fram när dessa försvarsverk var på väg att falla. En intressant iakttagelse som Carl Conetta gör är den talibanska reträtten söderut. En armé på reträtt brukar sträva efter att falla tillbaka mot sina underhållslinjer. Conetta kallar talibanernas återtag för en reträtt mot rörelsens *politiska* underhållslinjer. Talibanerna åtnjöt ett större socialt stöd i Afghanistans södra delar än i de norra. Detta skulle kunna vara det första tecknet på en övergång mot gerillakrigföring. Enligt Arreguin-Tofts definition så kännetecknas en gerillagrupp dock av oförmågan och oviljan att hålla eller försvara särskilda områden. Så oavsett om reträtten kan ses som det första tecknet på gerillakrigföring så implementerades det aldrig fullt ut. Och tydligt är att det låg ett strategiskt fokus på det fysiska försvaret av värden, snarare än någon sorts operationer i syfte att bibehålla folkligt stöd. En gerillagrupp är också i det närmaste beroende av en fysisk tillflyktsort/fristad från vilken operationer kan utgå (sanctuary). Det är tydligt att de södra delarna inte utgjorde en sådan fristad, då talibanerna kunde

---

⁴⁷ Biddle, Stephen, i Angstrom, Jan-Duyvesteyn, Isabelle, *Understanding Victory and Defeat in Contemporary War*, s. 197.

⁴⁸ Arreguin-Toft, Ivan, *How the weak win wars*, s. 31.

angripas och nedkämpas även här. Det finns ändå tendenser till att talibanerna använde sig av det folkliga stöd som rörelsen åtnjöt i landets södra delar. Rapporter finns om hur flyende talibaner kunde ”smälta in” och försvinna bland folket, åtminstone i södern. Man kan inte utesluta att detta var en medveten strategi eller på annat sätt planerat på förhand, men litteraturen ger ingen bild av att detta folkliga stöd under stridernas gång aktivt underhölls. Tvärtom så beskriver flera källor svårigheterna med att kontrollera befolkningen i söder, samtidigt som kriget rasade i norr.

De amerikanska luftangreppen skördade betydande civila offer. Detta är viktigt att poängtera i syfte att hålla uppfattningar om kriget 2001-2002 som något ”rent” å sides. Angreppen kan dock inte tolkas som barbarism. Dels därför att de inte ingick i någon avsiktlig strategi, dels därför att det finns tydliga tecken på att man strävade efter motsatsen (”no-strike list”).

Ett begreppsschema över de strategier som användes under denna del av kriget utifrån Arreguin-Tofts definitioner ser ut som följer:

Fig.1 Stark aktör	
Fysisk kontroll över värden	JA
Slå mot motståndarens väpnade styrkor	JA
Avsiktligt och systematiskt skadande av civila	NEJ
Avsiktligt förstöra värden	NEJ
Stöd till civilbefolkningen	NEJ
Syftandes till att vinna sympati och samarbetsvilja	NEJ

Fig. 2 Svag aktör	
Behålla fysisk kontroll över värden	JA
Slå mot motståndarens väpnade styrkor	JA
Avsiktligt och systematiskt skadande av civila	NEJ
Avsiktligt förstöra värden	NEJ
Fysisk tillflyktsort/fristad	NEJ
Fysiska värden avsiktligt lämnade med motståndaren	NEJ
Sökande efter stöd hos civilbefolkningen	OKLART
Undvikande av direkt konfrontation om ej under gynnsamma förutsättningar	NEJ

Det inledande kriget i Afghanistan, 2001-2002, var en likartad strategisk interaktion med konventionell offensiv och konventionell defensiv. Båda dessa klassificeras som direkta strategiska metoder. Min empiriska undersökning har gett mig stöd för min teoriprovande hypotes; eftersom talibanerna besegrades (drevs från makten) så innebär det att de strategier som användes av respektive part var av samma typ.

Enligt teorin om strategisk interaktion så var utfallet av konflikten, talibanernas reträtt från sin maktposition, väntad. Orsaken till detta är enligt teorin om strategisk interaktion att det inte fanns någon aspekt av konflikten som avvägrade de styrkemässiga förhållandena. Den faktiska styrkan och militära

förmågan tilläts bli avgörande och gjorde andra aspekter såsom motivation och vilja irrelevant. Att den strategiska interaktionen var likartad innebar också att konflikten inte drog ut på tiden, vilket gynnade den starka aktören. Denna undersökning visar givetvis inte att så självklart är fallet. Andra aspekter, som osynliggörs av just denna undersökning, kan ha spelat en betydande roll. Vad jag har visat är att teorin om strategisk interaktion kan appliceras som *en* förklaringsmodell på konfliktutgången.

5 Det fortsatta kriget, 2003-2007

Som tidigare klargjorts så är frågan om på vilket sätt den revitaliserade upprorsrörelsen bäst beskrivs osäkert. Bilden av upproret har onekligen präglats av dess naturliga slutenhet. Litteraturen tillhandahåller inget konsensus kring vilka den utgörs av eller hur den är organiserad. Denna del av uppsatsen, som syftar till att undersöka det strategiska spelet med utgångspunkt ur teorin om strategisk interaktion försöker komma runt det befintliga problemet genom att anta ett drag-och-motdrag-perspektiv. En av effekterna av detta är att analysen gagnas av att presenteras tematiskt snarare än strikt kronologiskt. Hypotesen som denna del av undersökningen utgår ifrån är: eftersom striderna har dragit ut på tiden så är strategierna som implementerats av motsatt typ.

5.1 Strategiska utgångspunkter

Den 20 december 2001 etablerades ISAF (International Security Assistance Force) under FN:s säkerhetsråds resolution 1386. Med ett initialt mandat på sex månader auktoriserades man att använda våld enligt kapitel VII i FN-stadgan. Inledningsvis gavs ISAF uppdraget att bistå den afghanska övergångsregeringen med utvecklingen av nationella säkerhetsstrukturer, assistera i utveckling och utbildning av de nybildade afghanska säkerhetsstyrkorna (Afghan Security Forces) samt att stödja landets återuppbyggnadsprocess.⁴⁹

I augusti 2003 tog NATO befälet över ISAF:s uppdrag och påbörjade en geografisk expansion i fyra steg syftandes till att föra verksamheten utanför Kabul. Denna expansion förklarades avslutad i oktober 2006 då NATO tog över ansvaret för säkerheten i landets samtliga regioner. Vid denna tidpunkt fanns 23.000 amerikanska soldater i Afghanistan. Av dessa var 12.000 placerade under NATO-befäl, vilket innebar att antalet ISAF-soldater räknade till c:a 31.000. Resterande c:a 11.000 soldater operationer under Coalition Joint Task Force-76 (CJTF-76). CJTF-76, vars högkvarter är beläget strax utanför Kabul, fungerar också som högkvarter för ISAF:s Regional Command (RC) East. Utöver denna och RC Capital (Kabul) är ISAF:s övriga regionala befälscentra RC North, under ledning av Tyskland, RC West, ledd av Italien och RC South, ledd av Storbritannien.⁵⁰

---

⁴⁹ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 45.

⁵⁰ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 45

NATO:s uppdrag i Afghanistan är planerat utifrån fem faser (i skrivandets stund anses fas 1-2 vara genomförda).

- Fas 1: Utvärdering och förberedelse, inkluderat operationer i Kabul
- Fas 2: Geografisk expansion
- Fas 3: Stabilisering
- Fas 4/5: Transition/Redeployment⁵¹

Den fas som operationerna nu är inne i, stabilisering, omfattar allt ifrån återuppbyggnad av civilsamhället, reformering av säkerhetssektorn (SSR) till direkta stridsaktioner riktade mot upprorsrörelsen. Det övergripande målet är delat av samtliga utländska trupper i Afghanistan varför jag menar att en allmän redogörelse för en samlad ISAF/NATO-strategi är möjlig. Vissa länders trupper är mer benägna än andra att befatta sig med väpnad strid⁵², och vissa inriktar sin verksamhet mer på till exempel återuppbyggnad inom ramen för de provinsiella rekonstruktionsteamerna. Dessa PRT:s bör dock analyseras inom samma kontext som de övergripande målen. De utgör inte en strategi i sig, utan bör ses som ett sätt på vilket en övergripande strategi implementeras ("ink spot") något jag får anledning att återkomma till senare.

Det står inte utom allt rimligt tvivel klart hur/var och när det pågående upproret påbörjades. Faktum är att det saknas en tydlig startpunkt, eller att denna startpunkt varierar beroende på vad man läser in för aktiviteter som tillhörandes upproret. Vad som är tydligt är att upprorets inkubationstid avklarades relativt snabbt och att det sedan dess gradvis vunnit momentum. Att uttala sig om någon sorts "grand strategy" för rörelsen är inte aktuellt. Frågan om huruvida det rör sig om att återupprätta kalifatet eller att helt enkelt föra ett heligt krig för det heliga krigets skull måste, oavsett den analytiska brist som uppstår, lämnas därhän.

Vad man däremot kan se är rörelsens uppenbara vilja att bekämpa Karzai's regering samt de utländska trupperna. Samt dess strävan efter att kontrollera, inte bara folket, utan även terräng. Men att man generellt sett skall vara väldigt försiktig med att dra mer exakta slutsatser än så givet det underlag som finns tillhanda och vars inkonsekvens jag beskrev i kapitel 2.

5.2 Gerillakrig och Battalion Sweeps

Som tidigare nämnt så finns inget tydligt "början" på det pågående upproret i Afghanistan, däremot finns tydliga tecken på att angreppsmetoderna utvecklats och rörelsen vunnit momentum över tid.

---

⁵¹ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 45.

⁵² Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 46.

Under 2002 begränsades angreppen till räder över gränsen från Pakistan och raketbeskjutningar av amerikanska militärbaser. Rapporter från den amerikanska militären visar dock på att det förekom en utbredd ”infiltrering” av den afghanska landsbygden från, främst, de sydvästra gränsavsnitten mot Pakistan.⁵³ Denna infiltration, som genomfördes av mindre grupper individer, syftade till att identifiera byar som kunde tillhandahålla gästfrihet och stöd för operationer djupare in i landet. Hot framfördes med hjälp av så kallade nattbrev (night letters) som sattes i cirkulation på landsbygden och fungerade som varningar utfärdade mot civila som identifierades som icke-samarbetsvilliga.⁵⁴ Amerikanska officerare som varit direkt involverade i strider mot upprorsmännen har beskrivit deras strategi som ”löst baserade på Mao’s teorier”⁵⁵ vilket skulle placera deras verksamhet på gerillakrigsskalan av Arreguin-Tofts strategiska idealtyper.

I november 2002 deklarerade USA ett skifte mot en mer rekonstruktionsorienterad fas i åtminstone tre fjärdedelar av landet.⁵⁶ Under samma år tog den reguljära amerikanska armén ledartröjan för de amerikanska operationerna i Afghanistan och applicerade en tämligen annorlunda strategi än den som hade implementerats av specialstyrkorna under krigets inledningskede. Dessa förband, bestående av mindre grupper, hade på ett effektivt sätt rört sig bland civilbefolkningen och kunde ofta stanna i veckor på samma ställen i terrängen vilket hade en positiv effekt på kontakterna med civilbefolkningen. Giustozzi menar att det nu skedde en ”konventionalisering” av verksamheten i landet i samband med födelsen av Combined Joint Task Force 180 (CJTF 180).⁵⁷ Man påbörjade operationer som kommit att refereras till som ”clear and sweep” eller ”battalion-sized sweep operations”.⁵⁸ Detta innebar större truppkoncentrationer på mindre ytor och under kortare tid där man försökte etablera kontakt med upprorsmännen inne i deras fristäder längs den pakistanska gränsen. Detta fick dock negativa effekter på kontakten med civilbefolkningen. Dels därför att soldaterna inte stannade tillräckligt länge på samma ställe för att upprätthålla säkerheten, dels därför att de amerikanska soldaterna gick onödigt hårt fram mot civilbefolkningen, vilket statistik från Afghanistan Independent Human Rights Commission tydligt påvisar.⁵⁹

Under 2003 blev angrepp mot biståndsarbetare och företrädare för den afghanska regeringen.⁶⁰ Även civila som ansågs som kollaboratörer började i allt större utsträckning att avrättas. Under samma år påbörjades även upprättandet av ”base areas” i vilka man organiserade vissa samhällsliga funktioner (främst domstolar). Detta kan ses som ett sätt på vilket man strävade efter ett bredare

---

⁵³ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 100 (Map 7.)

⁵⁴ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 101, samt; Johnson, Thomas H.-Mason, Chris, “Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan”, s. 87.

⁵⁵ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 99.

⁵⁶ Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 283-284.

⁵⁷ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 189.

⁵⁸ Johnson, Thomas H.-Mason, Chris, “Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan”, s. 72.

⁵⁹ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 161-162.

⁶⁰ Crews, Robert D.-Tarzi, Amin, *The Taliban and The Crisis of Afghanistan*, s. 283-284.

socialt stöd. Många människor tilltalades av sharia-domstolarna (inte minst lokala prästerskap), och man kunde även erbjuda viss lag och ordning åt avlägsna områden som inte nåtts av övergångsregeringens dekret.⁶¹ Ironiskt nog var detta samma löfte om lag och ordning som en gång fört talibanerna till makten på 90-talet. Det finns också tecken på att upprorsmännen på vissa platser gjorde försök att diskriminera sin våldsanvändning genom att varna lokalbefolkningen för kommande operationer. En bild som onekligen rimmar illa i jämförelse med de självmordsattacker som, till viss del, redan påbörjats.⁶²

5.3 Avsaknaden av strategisk kordinering och kontinuitet hos väst

Redan 2003 konstaterade Task Force Command för de amerikanska styrkorna inom CJTF-76 (tidigare JTF 180) att ”clear and sweep”-strategin varit kontraproduktiv. Framförallt hade de försök till ”hearts and minds”-operationer som genomförts visat sig vara de reguljära amerikanska trupperna övermäktiga.⁶³ Avsaknaden av permanent närvaro i byarna som strategin innebar var en stor begränsning.

Som ett resultat av detta så spreds nu de amerikanska styrkorna över ett större område och antalet baser ökade från elva (2003) till 26 (2004) och 29 (2005) och man implementerade bland annat ett ”benefits-for-information”-program i ett övertydligt försök till ”hearts and minds”. Problemen kvarstod dock; så fort amerikanerna lämnat byarna anlände upprorsmännen, förstörde eller konfiskerade allt som lämnats i form av information och bistånd, och klagade på konsekvenserna av att lämna information till fienden.⁶⁴ Skiftet från ”clear and sweep” till den mer bybaserade metoden var genomförd under första halvan av 2005 men följdes omgående av en återgång efter ett befälsbyte. Slutsatsen drogs att den bybaserade metoden lämnat fienden orörd och tillåtit honom att omgruppera. Under andra halvan av 2005 blev amerikanerna därför mer aggressiva och försökte angripa upprorsmännen i deras fristäder, vilket eskalerade våldet i konflikten.⁶⁵ Detta skulle sedan skifta igen under 2006 och in i 2007.

Det finns ett utbrett konsensus inom litteraturen om alla dessa strategiska skiftens negativa innebörd. Att det är just stora strategiska skiften det handlar om skvallrar även utgiftsstatistiken för insatsen om. Mer pengar riktades mot den civila återuppbyggnadsprocessen, även om den största delen fortfarande tillföll

---

⁶¹ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 111.

⁶² Johnson, Thomas H.-Mason, Chris, “Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan”, s. 284.

⁶³ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 191.

⁶⁴ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 194.

⁶⁵ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 194.

reformeringsen av säkerhetssektorn. Fick och Nagl hävdar i sin artikel att insatsen i Afghanistan kännetecknats av ”strategic drift”.⁶⁶ Det har saknats en naturlig länk mellan medel och mål och den faktiska approachen har varit slumpartad menar Betz och Cormack, och beskriver varje formulering av en enhetlig strategi som resultatet av en lycklig omständighet.⁶⁷

The actual impact of different strategies is difficult to assess, not least because changes occurred so frequently that there was no time for the outcome of a particular approach to become obvious.⁶⁸

Som jag nämnde inledningsvis så finns det goda anledningar att beskriva samtliga kontingenter inom samma analytiska kontext. Skillnader kontingenterna emellan fanns dock, och en oenighet uppstod som säkerligen hade en negativ inverkan på förmågan att etablera en tydlig strategi.

Länder vars styrkor burit störst stridsbörda – USA, Kanada, Storbritannien och Nederländerna – har vid upprepade tillfällen vädjat till övriga NATO-medlemmar att ta bort de restriktioner som ålagts deras styrkor i Afghanistan.⁶⁹ Oenigheter om strategiska vägval när det gäller counterinsurgency-operationer har också luftats mellan USA och europeiska länders kontingenter.⁷⁰ Den holländska styrkan placerad i Uruzgan valde under 2006 en försiktigare metod än amerikanerna och britererna, något som kom att kallas för ”the dutch way”, där man strävade efter en ökad närvaro och dialog med befolkningen – även med upprorsmännen, vilket ledde till kontroverser med de amerikanska styrkorna som också var placerade i regionen. Strategin gavs så småningom upp allteftersom våldet ökade i provinsen.⁷¹

5.4 Ink spots och kraftsamlingar

I maj 2006 ändrade som sagt NATO/ISAF återigen strategi i samband med ett befälsbyte. Den brittiske generalen David Richards förde tillbaka strategin mot en mer bybaserad metod som skulle komma att kallas Ink Spot eller ”clear hold and expand”.⁷²

---

⁶⁶ Fick, Nathaniel C.- Nagl, John, “Counterinsurgency Field Manual: Afghanistan Edition”, Foreign Policy Jan/Feb 2009, s. 43.

⁶⁷ Betz, David- Cormack, Anthony, *Iraq, Afghanistan and British Strategy*, (Foreign Policy Research Institute 2009) s. 235.

⁶⁸ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 195.

⁶⁹ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 46.

⁷⁰ Betz, David- Cormack, Anthony, *Iraq, Afghanistan and British Strategy*, 329.

⁷¹ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 200.

⁷² Jones, Seth G., *Counterinsurgency in Afghanistan*, (RAND, 2008) s. 94.

Målet med Ink Spot-strategin är att skapa säkra och stabila områden i de områden där utvecklingsprojekt kunde implementeras. Över tid så ska dessa Afghan Development Zones (ADZ) kunna länkas samman och därmed utvidgas.⁷³ Sedan dess så har Provincial Reconstruction Teams blivit nyckeln till att implementera denna strategi. Samtliga PRT:s står under NATO-befäl, men opererar utifrån de regler och förutsättningar som det land som leder dem sätter upp, vilket ger dem en ad hoc inställning till säkerhet och utveckling.⁷⁴

Samma år hade ISAF-trupper (under NATO-befäl) börjat allokeras till södra Afghanistan, och då främst till den idag ökända Helmandprovinsen. De brittiska trupper som sändes hit agerade sannolikt utifrån felaktiga underrättelser gällandes upprorsrörelsens uppskattade styrka i området då de delade upp sig i mindre grupper och utförde räder mot dess tillhåll.⁷⁵ De mindre enheterna som grupperade i vad som kommit att kallas ”platoon houses”, som syftade till att etablera närvaro hos folket, blev snart föremål för omfattande kraftsamlingar från upprorsrörelsens sida och utsatta för ständiga anfall av styrkor på upp till kompanis storlek eller över.⁷⁶ Brittiska trupper tvingades söka skydd och blev ibland belägrade i flera dagar av större koncentrationer av upprorsstyrkor som endast kunde slås tillbaka medelst flygunderstöd. Resultatet blev att britterna i Helmand inte kunde implementera de återuppbyggnadsprogram som Ink Spot-strategin föreskrev.⁷⁷ Betz och Cormack beskriver det i det närmaste som ett moment 22: att genomföra patruller med styrkor under kompanis storlek är att agera magneter för eldöverfall, men det är i det närmaste omöjligt att sända ut patruller med större styrkor utan att motståndarna får reda på det.⁷⁸

Överlag så började upprorsrörelsen under 2006 att allokera större trupper mot nyckelpunkter. Detta föreslår onekligen ett strategiskt skifte i takt med att upprorsrörelsen vunnit momentum. Antalet militära angrepp samt antalet IED-attacker ökade markant mellan maj och september 2006.⁷⁹ Angreppen har inte bara blivit fler; de har också blivit djärvare och mer sofistikerade med flera exempel på storskaliga frontalangrepp. Till exempel vad som kallats slaget vid Panjwai där upprorsrörelsen vägrade ge upp tagen terräng och förde en tämligen konventionell försvarsstrid.⁸⁰

---

⁷³ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 46.

⁷⁴ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 47.

⁷⁵ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 196.

⁷⁶ Betz, David- Cormack, Anthony, *Iraq, Afghanistan and British Strategy*, s. 329.

⁷⁷ Hodes, Cyrus-Sedra, Mark, *The search for security in Post-Taliban Afghanistan*, s. 46.

⁷⁸ Betz, David- Cormack, Anthony, *Iraq, Afghanistan and British Strategy*, s. 329.

⁷⁹ Giustozzi, Antonio, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, s. 106 (Graph 1.).

⁸⁰ CTV News, ”Canadian troops make progress in Panjwaii battle”, 060911

(http://www.ctv.ca/servlet/ArticleNews/story/CTVNews/20060910/afghanistan_mackay_060910?s_name=&no_ads=).

5.5 Klassificering

Att klassificera strategierna för denna del av konflikten är betydligt mer komplicerat än för den inledande strategiska aktionen.

Som kan utläsas av begreppschemat här nedan så är det flera typer av strategisk interaktion i spel än under den föregående delen av konflikten. Och det mest förbryllande är onekligen den svaga aktörens metoder som spänner över hela fältet; direkt- och indirekt metod om vartannat. Man har sökt behålla fysisk kontroll över värden. Samtidigt så har andra områden getts upp mer lättvindigt, något som eventuellt kan tillskrivas rörelsens sociala och politiska band med landets sydliga provinser. Man har använt sig av gerillakrigsföring i ordets klassiska bemärkelse, något som även amerikanska officerare vittnat om. Men man har också iscensatt fullskaliga frontalangrepp och fört mer eller mindre konventionella försvarsstrider över kontrollen av städer. Det finns även ett tydligt och osminkat inslag av barbarism. Civila biståndsarbetare har angripits och dödat en masse, även om dessa kan tänkas ses som fiender enligt upprorsrörelsens förmodade ideologi. Detsamma har gjorts med civila afghaner som ansetts arbeta för eller med fienden, medan vissa källor pekar mot att man i andra lägen försökt diskriminera våldet.

Fig. 3 Svag aktör

Behålla fysisk kontroll över värden	Delvis
Slå mot motståndarens väpnade styrkor	JA
Avsiktligt och systematiskt skadande av civila	JA
Avsiktligt förstöra värden	JA
Fysisk tillflyktsort/fristad	JA
Fysiska värden avsiktligt lämnade med motståndaren	JA
Sökande efter stöd hos civilbefolkningen	JA
Undvikande av direkt konfrontation om ej under gynnsamma förutsättningar	JA/NEJ

Fig.4 Stark aktör

Fysisk kontroll över värden	JA
Slå mot motståndarens väpnade styrkor	JA
Avsiktligt och systematiskt skadande av civila	NEJ
Avsiktligt förstöra värden	NEJ
Stöd till civilbefolkningen	JA
Syftandes till att vinna sympati och samarbetsvilja	JA

Vad gäller de västallierade styrkorna så är bilden schematiskt sett mer tydlig, men inte mindre förbryllande. Även här så har både direkta och indirekta strategier använts i form av konventionell metod och hearts and minds. Dessa aktiviteter kan dels ses som integrerade i den övergripande målsättningen genom rekonstruktionsarbete, men har också använts för rent operationella syften genom

t ex ”benefits-for-information”. ISAF/NATO har inte använt sig av barbarism. Men det är möjligt att samma funktion uppnåtts i alla fall. En av orsakerna till den stora spridningen här kan onekligen vara den relativa avsaknad av kordinering av strategierna kontingenterna emellan. Men bilden påverkas onekligen av de ständiga ändringar i den strategiska planen som gjordes och som förhindrar analysen att effektivt utvärdera dem.

Hypotesen för denna del av undersökningen, att de strategier som använts av respektive part varit av motsatt typ, får här endast begränsat stöd av undersökningen. Enligt Arreguin-Tofts teori så skall en strategisk interaktion som innehåller en indirekt strategisk metod från den svage aktörens sida bli långvarig, och därmed gynna honom. Det är inte klart om det är vad som händer här. Alltså förlängs konflikten på grund av upprorsrörelsens val av strategier? Min undersökning är alltför begränsad för att kunna besvara detta. Slutsatsen pekar istället mot att den pågående konflikten i Afghanistan är vad Arreguin-Toft kallar för en Multiple-simultaneous interaction. Alltså en konflikt inom vilken en aktör eller en aktör och hans allierade använder olika strategier mot samma motståndare och inom samma kontext. Min undersökning visar dock att konflikten i Afghanistan även skulle kunna passera som en multiple-sequential interaction. Alltså en konflikt i vilken ena sidans strategiska skiften snabbt följs av den andre. Svagheten häri ligger onekligen i att upprorsrörelsens faktiska mål och förmåga att operationalisera strategier är höljt i dunkel. Vi vet alltså helt enkelt inte huruvida de operationer med större styrkor som skedde 2006 var ett motdrag på väststyrkornas Ink Spot-strategi, eller om det helt enkelt berodde på att rörelsen vunnit tillräckligt med momentum.

6 Slutsats och reflektioner

Jag kommer att i denna del av uppsatsen sammanfatta och diskutera undersökningens resultat.

6.1 Hypotes 1

Jag har empiriskt prövat Arreguin-Tofts teori om strategisk interaktion genom att utsätta den för två hypoteser som, om teorin är applicerbar, borde gå att få bekräftade.

Den första hypotesen anser jag mig ha fått bekräftad. Den strategiska interaktionen i konflikten i Afghanistan 2001-2002 var likartad: direkt-direkt. Detta anser jag ger stöd åt Arreguin-Tofts teori att det i en sådan konflikt är mer troligt att den starka aktören vinner eftersom det inte finns något som avleder de styrkemässiga förhållandena åt något håll. Det är dock rimligt att här reservera sig något. För det första så finns det andra teorier som gör anspråk på att förklara utgången av asymmetriska konflikter, och en vidare undersökning måste väga dessa teorier mot varandra. För det andra så tjänar teorin om strategisk interaktion här som en generell förklaring på konflikter av denna typ, men den är klart begränsad när det gäller att tjäna som specifik förklaring på en konflikts utgång. Att jag funnit stöd för att en konflikt som innehöll en likartad strategisk interaktion slutade med seger för den starka aktören, innebär inte att jag funnit varför konflikten slutade som den gjorde. För att åstadkomma detta kan det krävas att man går bortom strategiernas slutna rum och ut på det faktiska fältet. Endast då kan vi finna andra möjliga orsaker och analysera dessa. Vad jag har gjort i detta avseende är snarare att utöka den redan betydande statistiska kvantitet som talar för att starka aktörer är mer troliga att vinna likartade strategiska interaktioner.

6.2 Hypotes 2

Den andra hypotesen som applicerades på konflikten i Afghanistan 2002-2006 ger inte ett lika tydligt utfall. Här blir den strategiska interaktionen mer komplex, och mina resultat lutar åt att konflikten skall betraktas som en Multiple-simultaneous interaction. Arreguin-Toft menar att även sådana skall kunna omfattas av teorin om strategisk interaktion och han genomför själv fallstudier av sådana konflikter i sin bok. Konfliktutgången skall här avgöras av utgången av respektive strategisk

interaktion. Detta låter sig dock inte göras i min undersökning på grund av det strategiska virrvarr som de västallierade stod för. Som litteraturen enhetligt påpekade: Respektive strategi implementerades inte länge nog för att kunna utvärderas.

Varför går det då inte att presentera någon enhetlig bild här? Vad som skiljer den konflikt jag undersökt och de Arreguin-Toft undersöker är att samtliga av hans exempel är avslutade konflikter. Konflikten i Afghanistan pågår i allra högsta grad. Detta får en mängd möjliga konsekvenser. För det första bereds Arreguin-Toft att på ett helt annat sätt ta ett steg bakåt och observera konflikten, vilket underlättar analysen och skapar en större tilltro till litteraturen. För det andra så är det tänkbart att klassificeringen underlättas av att studera äldre konflikter då strategierna som användes enklare kan avgöras utifrån dess strikt militära parametrar. Det pågår idag ännu en diskussion om relationen mellan det militära och det humanitära och hur denna skall förstås. Det gör det till exempel svårare att skilja på militära och humanitära aspekter. En aspekt såsom t ex hearts and minds blir då lättare att identifiera och särskilja från en konflikt som Afghanistan där civilbefolkningens väl i mångt och mycket *är* uppdraget.

Jag menar att jag här åskådliggjort en betydande nackdel med teorin om strategisk interaktion. Arreguin-Tofts teoretiska ramverk förutsätter att teorier kan a) klassificeras b) utvärderas, och för detta ändamål c) är någorlunda kontinuerliga. Detta kan under givna premisser bli ytterst komplicerat. Givetvis gagnas analysen då av att konflikten är avslutad.

6.3 Vidare forskning

Ett särskilt problem med analysen är den bitvis skeva bild av den revitaliserade upprorsrörelsen som litteraturen tillhandahåller. Detta skapar ett ganska betydande analytiskt vakuum när det kommer till att undersöka strategier. Man kan tänka sig ett flertal angreppssätt på problematiken. Konstruktivistiska analyser av stamkulturen och dess inverkan på den identitetspolitik som följer, skulle t ex kunna vara betjänligt i syfte att belysa problematiken med vilka som stödjer upprorsrörelsen och varför .

Vidare så behöver den militär-humanitära relationen analyseras vidare och sättas i samband med strategiska studier. Hur påverkas egentligen utformningen av strategier av den nya tidens krig?

Vad gäller teorin om strategisk interaktion så måste denna utvärderas vidare och, enligt mig, kompletteras med rimliga ingångspunkter för pågående konflikter. Först då blir teorin det instrument för policy-utformning som författaren önskar.

7 Referenser

- Angstrom, Jan – Duyvesteyn, Isabelle (red.), 2007. *Understanding victory and defeat in contemporary war*. Routledge.
- Arreguin-Toft, Ivan, 2008. *How the weak win wars: A theory of asymmetric conflict*. 3.uppl. New York, Cambridge University Press.
- Betz, David - Cormack, Anthony, 2009. "Iraq, Afghanistan and British Strategy", *Foreign Policy Research Institute*.
- Conetta, Carl, 2002. "Operation Enduring Freedom: Why a Higher Rate of Civilian Bombing Casualties", *Project on Defense Alternatives Briefing Report #13*. Cambridge, Commonwealth Institute.
- Conetta, Carl, 2002. "Strange Victory: A critical appraisal of Operation Enduring Freedom and the Afghanistan war", *Project on Defense Alternatives Research Monograph #6*. Cambridge, Commonwealth Institute.
- Crews, Robert – Tarzi, Amin (red), 2008. *The taliban and the crisis of Afghanistan*. Cambridge/London, Harvard University Press.
- Fick, Nathaniel C.- Nagl, John, "Counterinsurgency Field Manual: Afghanistan Edition", *Foreign Policy*, Jan/Feb 2009, s. 42.
- Giustozzi, Antonio, 2008. *Koran, Kalashnikov, and Laptop: The neo-taliban insurgency in Afghanistan*. New York, Colombia University Press.
- Hodes, Cyrus – Sedra, Mark, 2007. *The search for security in post-Taliban Afghanistan*. New York, Adelphi Paper.
- Johnson, Thomas H., Mason, Chris M., 2006. "Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan", *Foreign Policy Research Institute*.
- Jones, Seth, G., 2008. "Counterinsurgency in Afghanistan", *RAND Counterinsurgency study*, Volume 4.
- Martel, William C., 2007. *Victory in war: Foundations of modern military policy*. New York, Cambridge university Press.
- Teorell, Jan-Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*. Uppl. 1:1. Malmö, Liber.

Internet:

- CTV News, "Canadian troops make progress in Panjwaii battle", 060911. http://www.ctv.ca/servlet/ArticleNews/story/CTVNews/20060910/afghanistan_mackay_060910?s_name=&no_ads= (Åtkommen 090529, kl. 18:43)